

МАБІЛЬНЫЯ САКРЭТЫ

“ПРАСЛУШКА”

НЕ МАЕ
МЕЖАЙ

СТАР. 5

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ТУТ І ЦЯПЕР

СТАР. 6

І АДЗІН У ПОЛІ ВОІН

АСОБА
І СІСТЭМА

15.04-21.04.2009 г.

ПІР У ЧАС КРЫЗІСУ

Замест выпрацоўкі антыкрызіснай праграмы “наверсе” павышаюць заробкі кіраунікам вядучых прадпрыемстваў і не надта задумваюцца аб праблемах простых рабочых.

ДАДЗЕНЫ ЗАГАД:
“ПАВЫСІЦЬ!”

Як сведчыць агенцтва “Інтэрфакс-Захад”, беларускі ўрад зацвердзіў пералік з 15 найбуйнейшых прадпрыемстваў краіны, заробак кіраунікоў якіх у гэтым годзе можа больш чым у 5 разоў перавышаць сярэдні заробак у арганізацыі. У пералік увайшли 8 самых буйных прамысловых прадпрыемстваў (МАЗ, МТЗ, БМЗ, БелАЗ, “Атлант”, ММЗ, “Гомельмаш”, Магілёўскі завод ліфтавага машынабудавання, Белтэлекам і 7 буйных прадпрыемстваў нафтапепрапрацоўкі і нафтахіму (“Нафтан”, Мазырскі НПЗ, “Беларуснафта”, “Беларуськалій”, “Гродна Хімвалакно”, “Гродна Азот”).

Самае цікавае, што пэрважная большасць менавіта гэтых прадпрыемстваў сутикнулася з крызіснымі з'явамі ў эканоміцы першымі, таму што зарыентавана на экспарт, аўтамабільную працэсію, якога за апошнія два месцы катастрафічна знізіўся. А запасы гатовай прадукцыі на прамысловых прадпрыемствах у цэлым на 1 красавіка склалі ў фактычных коштах пад 7 трыльёнаў рублёў (2,5 мільярда долараў, альбо 91,8 працэнта сярэднямесячнага аўтому вытворчасці).

Для параўнання: на 1 красавіка мінулага года гэты па-казчык складаў толькі 52,9%.

Зразумела, крызіс і ўсё такое, але навошта раздражняць тых жа рабочых, у якіх заробкі сур'ёзна зменшыліся, даходамі са шматлікімі нулямі кірауніцтва прадпрыемстваў?

А 300-350 ТЫСЯЧ
РУБЛЁЎ НЕ ХОЧАЦЕ?

Напрыклад, калі яшчэ ў снежні мінулага года швачка на вельмі паспяховым да нядайней пары прадпрыемстве “Мілавіца” атрымлівала 800-900 тысяч рублёў у месяц, то цяпер толькі каля 500-600 тысяч. І эта пасля таго, як курс рубля ў адносінах да долара ўпаў на 30 адсоткаў.

На 1 студзеня гэтага года сярэдні заробак на вядомым “Беларуськалій” складаў пад 1000 долараў. Цяпер жа — 600-700. І невядома, якім ён будзе праз некалькі месяцаў. Наколькі стала вядома “Тут і цяпер”, найбольш сур'ёзна канракты з індыйскімі, кітайскімі і

брэзільскімі партнёрамі пакуль не заключаны, і перспектыва іх заключэння даволі цымнай.

Увогуле сярэдні заробак па прамысловасці паменшыўся да 900 тысяч рублей. Але гэта згодна з афіцыйнай статыстыкай. На шэрагу прадпрыемстваў у глыбінцы гэты заробак апушціўся да 300-350 тысяч рублёў, якія да таго ж выдаюцца не зойсёды рэгулярана.

Нават афіцыйная Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі (ФПБ) была вымушана прызначыць, што крызіс ушчыльную ахапіў больш за палову беларускіх прадпрыемстваў. Са 100 прадпрыемстваў, на якіх ФПБ правяла маніторынг, на кароткі працоўны тыдзень пе-

раведзена 60. Пры гэтым 46 з іх працуюць чатыры дні ў тыдзень, 14 — толькі трэ

МИНА ЗАПАВОЛЕНАГА
ДЗЕЯННЯ

Старшыня Беларускага кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў (БКДП) **Аляксандар Ярашук** сказаў для нашага выдання, што на самай спраўе сітуацыя з няпойнай заняцісцю яшчэ больш сур'ёзная, чым гэта камусыці падаецца: “Мне было дзіўнавата чытаць афіцыйную лічбу, што ў нас прайшлі на рэжым скарочанага графіку працы 50 000 чалавек.

Заканчэнне на стар. 3

ШТО АЗНАЧАЕ ДЛЯ ВАШАЙ СЯМ'І ВЯЛІКДЗЕНЬ?

ВІНЦУК ВЯЧОРКА, ПАЛІТЫК:

"У ГЭТЫ ДЗЕНЬ БАЦЬКА НЕ ПРАЦАВАУ І НІКОМУ НЕ ДАЗВАЛЯЎ ГЭТА РАБІЦЬ".

— Бацька ніколі ў гэты дзень не працаўаў і іншым забараняў. Хаця ён быў зацяты сельскі гаспадар, і любімым яго заняткам былі лецішча і бульба, ружы і яблыні. Але ў гэты дзень ён катэгатычна не працаўаў. І як толькі стала можна, адразу ўсе традыцыі аднавіліся. Гэта калі гаварыць пра пераемнасць. Ну, а я, безумоўна, пра значэнне Вялікадня даведваўся сам. І пра хрысціянскае свята, і пра дахрысціянскае. Саларныя сімвалы — яйкі.

Узнавіць разарваны ланцужок не складала ніякіх проблем, таму што ён не быў моцна разарваны".

ЮРЫ ХАДЫКА, НАВУКОВЕЦ, ПАЛІТЫК:

"НАВАТ ЗА СТАЛІНЫМ МЫ АДЗНАЧАЛАІ ВЯЛІКДЗЕНЬ".

— Я належу да той катэгорыі людзей, якія адзначалі гэтае свята заўсёды. Бацькі мае былі не рэлігійныя, але вельмі набожнай была бабка. Пакуль яна жыла (а памерла яна ў 1961 годзе), мы нават у сталінскія часы адзначалі Вялікдзень. Высівалася зялёная горка, калісія яйкі, якія я сам расфарбоўваў. І потым ніколі мы пра гэтае свята не забывалі. Для мяне яно мае каштоўнасць нацыянальнай традыцыі. І каштоўнасць вялікую. Бо было ў свае часы самым галоўным святым.

УЛАДЗІМІР АРЛОЎ, ПІСЬМЕННИК:

"МАМА ЗАЎСЁДЫ ФАРБАВАЛА ЯЙКІ".

— Я рос у сям'і пракурора і настаўніцы гісторыі. І натуральна, што ў нашай сям'і ў тыя камуністычныя часы гэтае свята маштабна, з вялікім розгаласам па зразумелых прычынах не святковалася. Але тым не менш мае бацькі, як мне памятаецца з дзяцінства, заўсёды ведалі ўсе хрысціянскія святы. І, я думаю, калі мая бабуля Аўгіння мяне хрысціла ў Капыльскай царкве, на матчынай радзіме, то бацькі таксама пра гэта ведалі. І калі казаць пра Вялікдзень, то мама заўсёды фарбавала яйкі. Яны заўсёды былі на стале. І я памятаю, як аднойчы прынёс такое яйка ў школу і які быў скандал. Класная вымагала, каб я сказаў, хто мне гэта даў. Я не выдаў маму. Калі ж свята пачало адзначацца ледзь не на агульнадзяржаўным узроўні, натуральна, гэтая традыцыя выйшла з падполля, і заўсёды на Вялікдзень быў адмысловы святочны стол. Пакуль мама жыла. А цяпер гэта працягваецца ў маёй сям'і.

ВАСІЛЬ БЯЛЯЕЎ, НАСТАЎНІК:

"ГЭТА БЫЛО НЕСАВЕЦКАЕ СВЯТА".

— Я памятаю, што ў савецкія часы Вялікдзень быў афарбаваны ў антысавецкія фарбы. Я і мае аднакласнікі не былі людзьмі веруючымі, але прабіцца да храма скрозь "загародратрады" камса-

мольскіх халуёў было справай гонару. Цікавая гэта была гульня. І не такая быспечная. Бо паведамлялі ж на месца вучобы.

АКСАНА СПРЫНЧАН, ПАЭТКА:

"ЗАЎЖДЫ БЫЛО АДЧУВАННЕ ВЯЛІКАГА СВЯТА".

— У нашай сям'і Вялікдзень святковалі. Але ў дзяцінстве я да канца не ўсведамляла, што гэта за свята. Праўда адчуванне свята было, і дзякуючы прыгожым яйкам яно толькі ўзмацнялася. Маё становленне прыпала на часы, калі хрысціянства пачало вяртазца. Але з дзяцінства засталося адчуванне святочнай казкі.

Такой веры, калі ўсе прытрымліваюцца традыцый, відаць, не было. Але было ўсведамленне, што гэта — свята. Ну, а цяпер, паколькі маю сваю сям'ю, свят у мяне стала адразу два: мой муж Ярош каталік, і дачка хрышчаная ў каталіцкай царкве. Такое часта бывае ў беларускіх сем'ях.

СЯРГЕЙ ХАРЭЎСКІ, МАСТАЦТВАЗНАЎЦА:

"ГЭТА БЫЛА ВЫДАТНАЯ НАГОДА "ПАЙСЦІ Ў НАРОД".

— На Вялікдзень бацькі стараліся паехаць на вёску. Кожны Вялікдзень, я гэта памятаю цудоўна, мы на вёсцы. Усе фарбуюць яйкі, выпіваюць, разгаляюцца. Пра гэта толькі і размовы. Бабуля чытала Евангелле, штосьці тлумачыла малым. Старэйшая нібыта ўсё ведалі і хадзілі ад хаты да хаты, валачыліся, як казалі. У нас спявалі: "Валачонічкі валачыліся, па калена ў ваду ўваліліся". Гэта ўсё было з жарцікамі. Паддатыя мужыкі віталіся, супракаліся былыя аднакласнікі, былыя суседзі. Нам, малым, не акцэнтавалі ўвагу на рэлігійным складніку, але суптрасца ўсім па такі нагодзе, пабіцца яйкамі было ў радасць. Гэта быў дзень абавязковай суптрасы ўсёй сям'ёй на вёсцы. Усе былі камуністы, нехта начальнікам. Прыйзджалі на чорных "Волгах". Але гэта была выдатная нагода "пайсці ў народ". У такі дзень зняць гальштук і прайсціся ў ботах, павітацца з былымі аднавяскouцамі, патрындзець, узяць чарку — было магутным дэмакратычным момантам. Вельмі пазітыўным.

ПІР У ЧАС КРЫЗІСУ

Заканчэнне.

Пачатак на стар. 1

Гаворка ідзе пра сотні тысяч людзей, вымушаных сёння працаўцаў ва ўмовах няпойнай занятасці. Да гэтых сотняў тысячаў у хуткім часе дабавяцца яшчэ сотні тысяч. Бо відавочна, што мы толькі яшчэ ўцягваемся ў крызіс, і галоўная проблема наперадзе.

Цяжка не пагадзіцца з галоўным незалежным прафсаюзнікам. Тым жа Мінскаму аўтамабільному і Мінскаму трактарнаму заводам, дзе можна цяпер устанаўліваць супервысокія заробкі для іх кіраунікоў, прыходзіцца ўсё часцей працаўцаў на склад. Знешнія рынкі для МТЗ, МАЗ і іншых вялікіх экспарцёраў закрываюцца. І найперш у "брацкай" Расіі, якая па зразумелых прычынах хоча выцягваць айчынных вытворцаў. Сітуацыю абцяжарвае тая акаличнасць, што на згаданыя МАЗ і МТЗ працујуць дзесяткі тысяч рабочых прадпрыемстваў-спадарожнікаў у рэгіёнах Беларусі. Менавіта яны першымі трапляюць пад раздачу проблем са збытом на знакавых заводах краіны. Напрыклад, на філіяле Мінскага завода халадзільнікаў "Атлант", размешчаным у Баранавічах, пачаліся масавыя

скарачэнні і пераход на няпоўны працоўны дзень.

Дзяржава ўсяляк стараецца падтрымаць свае "візітоўныя карткі" — найбуйнейшых вытворцаў, але хто і як будзе падтрымліваць радавых супрацоўнікоў гэтых жа самых прадпрыемстваў? Напрыклад, на МТЗ малады супрацоўнік у мінулым годзе ўзяў крэдыт на двухпакаёку для сваёй сям'і, за які яму трэба различвацца 20 гадоў, што зместаў выплачваючы каля 300 долараў (!). У 2008 годзе гэтая сума не здавалася катастрафічнай, але сёлета... Думаецца, колькасць такіх гаротнікаў вымяраеца зусім не дзесяткамі.

А на "Беларуськалі" ледзь не кожны другі панабіраў крэдыт на набыццё таго ж жылля, машын, дарагой бытавой тэхнікі. Іх што, трэба будзе аўг'яляць банкрутамі і забіраць гэтыя ж кватэры, машыны і бытавую тэхніку без усялякай адтэрміноўкі плацяжоў?

САЦЫЯЛЬНАМУ БУНТУ БЫЦ?

Аляксандр Ярашук лічыць, што нягледзячы на цяперашнія няпростае становішча для большасці прамысловых гігантаў сацыяльнымі пратэстамі пакуль, што называеца, не пахне: "Сітуацыя складаная,

але некрытычная. Хоць патэнцыял для гэтага, канечне ж, пабольшыўся за апошні час. Многія людзі па-ранейшаму давяраюць дзяржаве і менавіта яе лічаць гарантый пэўнай сацыяльнай абароненасці. Праўда, кола тых, хто бачыць прычыну эканамічных бед у няўмелай палітыцы ўлад, таксама пашыраеца. Цяпер мяч на баку ўрада, але ці надоўга?"

Эканаміст **Іван Мацкевіч** перакананы, што пазбегнучь сацыяльных пратэстаў уладзе дапаможа толькі цуд: "Людзей раз'юшае не толькі і не столькі іх пагоршаны матэрыяльны стан, колькі гір у час чумы. Хіба можна ў цяперашніх умовах казаць простым падаткаплацельшчыкам пра гіперзаробкі асобных кіраунікоў? Нават прэзідэнт багатай Амерыкі Барак Абама прымусіў вярнуць у казну бонусы топ-менеджэратаў кампаній, якім аказвалася дзяржаўная падтрымка. У суседнія Расія чыноўнікі перасаджваюцца на айчынныя танныя машыны. Іх прэзідэнт першым пачаў эканоміць на сваім апараце. Нічога падобнага ў нас нешта не чуваецца. Так, у Беларусі даволі моцная сацыяльная палітыка, але яе перавагі і бонусы ўжо на сыходзе. І ўраду цяпер трэба шукаць, чым іх замяніць".

Дзіўна сябе паводзіць у

Аляксандр Ярашук: «Мы толькі яшчэ ўцягваемся ў крызіс, і галоўная проблема наперадзе».

дадзеных абставінах беларуская апазіцыя. Праўда, гэтае дзіўства наша выданне прадказвала яшчэ некалькі нумароў таму. Антыкрызісная праграма прэзентавана вузкаму колу людзей. Усё! На гэтым запал і імпэт людзей, якія 15 гадоў змагаюцца з рэжымам, скончыўся.

Мой знаёмы інжынер, які працуе на "Мінсквадаканале", на днях сказаў літаральна наступнае: "Так, я бачу, што нешта не тое адбываецца ў краіне, але чаму мне тады не прапаноўваюць нейкую альтэрнатыву? Калі ў такіх абставінах апазіцыя нават не можа давесці да народа свае шляхі выхаду з крызісу, то як на яе можна разлічваць, калі яна нейкім чынам дарвецца да ўлады?"

Ну, што тут дадаш?..

ВІКТАР АЛЯШКЕВІЧ

НЯЎТУЛЬНЫ ПРЫТУЛАК

ным асяродку, вучаць элементарным правілам паводзін і зносін, калі ў ранейшых умовах жыцця гэтыя навыкі не былі сфарміраваны. Аднак ці можна паспяхова рабіць усё гэта, калі ў прытулку няма элементарна неабходнага: не працујуць душавыя, не хапае посуду ў сталоўцы, а бялізна на ложках ў плямах ды латках...

Няма тут і дырэктара. Абавязкі кірауніка выконвае сацыяльны педагог Ірына Капусціна, якая тлумачыць сітуацыю так:

— У нас правялі «аптымізацыю» — скрацілі штатны расклад. У выніку двухпавярховы будынак абслугоўвае ўсяго адна прыбральшчыца. Яна мые і падлогу, і посуд, і санвузлы, і вонкі. Раней у нас былі два кухары і дзве кухонныя рабочыя, а цяпер ежу для дзяцей гатуюць толькі два чалавекі. Прычым выхаванцаў стала больш, і ў работнікаў пабольшала работы, а вось заробкі засталіся ранейшыя.

Не так даўно дзіцячы прытулак наве-

далі віцебскія сябры створанай партыі БХД — прывезлі кнігі, сабраныя для тутэйшай бібліятэкі. Каардынаторка, бытая настаўніца Таццяна Севярынец, была праста ў жаху ад таго, што ўбачыла:

— Дзяўчаты, якія сустрэліся мне ў вестыбулю, адразу сказаў: «Да адміністрацыі мы вас не павядзём, бо прагульваем школу, і нас пакараюць». Выхаванцы прытулка мусіць хадзіць у суседнюю СШ № 19, аднак робяць яны гэта, як высветлілася, крайне нерэгулярна. А сацыяльныя педагогі чамусці не ў стане сачыць за гэтым. У выніку за паўгода ў прытулку дзеці праства забудуць усё тое, што, можа, ведалі раней. А на сакрэментальнае пытанне «Як прайсці ў бібліятэку?» адказалі, што яна даўно закрыта. І з выразным недаверам запытаўся: «Скажыце, тыя кніжкі, што вы прывезлі, нам сапраўды дадуць пачытаць?»

АЛЕНА ШТРАЛЬ.

ЛУКАШЭНКА ЕЗДЗІЎ У МАСКВУ ЗАМОЛЬВАЦЬ ГРАХІ

Патрыярх Кірыл падчас сустрэчы з Аляксандрам Лукашэнкам заявіў, што рускі, украінскі і беларускі народы складаюць адзіную гісторычную Святую Русь — “тое, што мы называем кананічнай тэрыторыяй Маскоўскага патрыярхату”. Выглядае, што як сваю ўласнасць Беларусь разглядаюць і ў Крамлі.

На мінульым тыдні Аляксандр Лукашэнка актыўна бэсці ѿ маскоўскіх хаўруснікаў. Пачаў 7 красавіка ў Светлагорску, дзе прылюдна крывідаваў на тое, што Расія ставіць перашкоды на шляху беларускіх тавараў на ўласны рынак. У адказ кіраўнік краіны чарговы раз загадаў чыноўнікам “не поўзаць на каленях па расійскіх кабінетах” і “не зацыклівацца на расійскім вектары экспарту”. Маўляў, знойдзем іншых ахвотнікаў да нашых тавараў.

А праз два дні кіраўнік Беларусі, супрацоўнічаючы з губернатарам Ленінградскай вобласці Валерыем Сердзюковым, распавёў, што з Масквы прыязджаюць розныя нахабнікі, якія патрабуюць расплачвацца за газ паводле дамовы — каля 200 долараў за тысячу кубаметраў. Паводле Лукашэнкі, атрымліваеца, што Расія выпампоўвае з Беларусі гроши праз павышэнне цаны на “блакітнае паліў” і “незаконную” мыту на “чорнае золата”.

Ад нафтагазавых пытанняў кіраўнік Беларусі перайшоў да тэм, пра якую мы згадвалі на мінульым тыдні — адключэнне шэррага расійскіх тэлеканалаў. Тут Лукашэнка паскардзіўся на тое, што “мы стварылі спадарожнікавы канал для забеспячэння эканамічных інтэрсаў дзвюх

дзяржаваў”, а маскоўскія кабельныя сеткі не жадаюць уключыць яго ў свае пакеты задarma. Пытанні, ці прасоў хто з Расіі ствараець “Беларусь-ТВ” і як гэтыя прапагандыстыкі канал можа паспрыяць “эканамічным інтэрсаў дзвюх дзяржаваў”, прамоўца, натуральна, абышоў.

“А калі і прадстаўлена Беларусь, то прэзідэнт — ідэйт, і дзеці ў яго ненормальная, жулікі і прайдзізветы”, — гэтыя нараканні наконт асвялення беларускіх рэалій на расійскіх каналах шмат у каго выклікалі усмешку. “Нават дайшлі да гэтага пяцігадовага малыша, пакрамсалі ўздоўж і ўпоперак. Што за стаўленне да кіраўніка дзяржавы?”

Тады ж Лукашэнка заклікаў расійскія рэгіёны ратаваць саюзную дзяржаву.

“Калі вы не падключыцеся, а Лукашэнка няявечны, то назаўжды згубіце Беларусь. На жаль, у Расіі (чытай: у Крамлі. — В.С.) пра гэта не думаюць.

А на наступны дзень Аляксандр Лукашэнка паляцеў у Маскву шукаць дапамогі ад Расійскай Праваслаўнай Царквы. На сустрэчы з патрыярхам Кірылам кіраўнік Беларусі так малаяніча апісаў сітуацыю, што царкоўны іерарх нават расчуліўся.

“Этага была размова без штучнай дыпламатыі, — заявіў маскоўскі суразмоўца Лукашэнкі. — Размова была вельмі карысная, інфарматыўнай і асабістам не дапамагла зразумець шматлікія рэчы, якія раней бачыліся з крыху іншага пункта гледжання. Я таксама распавёў спадару прэзідэнту пра тая праблемы і пытанні, над якімі мы сёння працуем тут, у Маскве, пра сваё бачанне таго, як павінны развівацца царкоўна-дзяржаўныя дачыненні, і пра той унесак, які Расійская Праваслаўная Царква магла б зрабіць дзеля ўдасканалення адносін паміж народамі, у першую чаргу

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка і патрыярх Кірыл былі рады сустрэчы

паміж брацкімі народамі, якія складаюць адзіную гісторычную Святую Русь, у якую, як вядома, уваходзяць рускі, украінскі, беларускі народы, таму што гэта і ёсць тое, што мы называем кананічнай тэрыторыяй Маскоўскага патрыярхату”.

Зараз на Беларусь, якую Крэмль таксама лічыць сваёй кананічнай тэрыторыяй, з цікавасцю пачаў паглядаць Захад — у прыватнасці прапанаваў “Усходнія партнёрства”. І філір афіцыйнага Мінска з Брушлем выклікае ў Масквы раздражненне. Таму ў расійскай сталіцы Лукашэнка яшчэ і замольваў грэх “палітычнага пралюбадзейства”.

Тлумачэнні прымай асабістай прэзідэнт Расіі Дзмітрыя Мядведзеў, які знайшоў ва ўласным раскладзе пайгадзіны для сустрэчы з кіраўніком Беларусі. Змест іх гаворкі афіцыйна не каменціруеца, аднак, відавочна, торг ідзе шалёны. Што з гэтага атрымаеца, пакуль казаць цяжка. Найбольш верагодны варыянт: выціснушы памаксімуме з Масквы, Лукашэнка знайдзе нагоду чарговы раз пасварыца з Захадам. Калі так, то адзіным вынікам “новай палітыкі ЕС” будуць новыя прэферэнцыі ад Расіі на ўтрыманне “апошняй дыктатуры Еўропы”...

ВАЛЯНЦІН СЫЧ

Нацыянальны статыстычны камітэт Беларусі (Белстат) скарэкіраваў у бок памяншэння паказчыкі росту ўнутранага валавога прадукту і аўёмаў прамысловай вытворчасці за студзень і студзень — люты 2009 года.

На сایце Белстата паведамляеца, што прырост УВП

“ЦІКАВЫЯ” ЛІЧБЫ

Беларусі ў студзені 2009 года ў парынні са студзенем 2008 года склаў 2,6%, за студзень — люты 2009 года — 1,2%, а не 4,2% і 2,3% адпаведна, як гэта паведамлялася раней.

Уадпаведнасці зудакладненімі данымі, аўём прамысловай вытворчасці за студзень — люты 2009 года скараціўся на 4,7%, а не на 2,3%, перадае Інтэрфакс.

Студзеньская памяншэнне аўёмаў прамысловай вытвор-

часці склала 2,9%, раней Белстат аўяўіў рост на 1,2%.

Знізіўся таксама тэмп росту інвестыцый у асноўны капітал за студзень 2009 года — да 23,8% з раней агучаных 24,9%.

У сакавіку Белстат спачатку аўяўіў аб прыросце УВП за 2 месяцы на 1,4%, але хутка павысіў сваю ацэнку да 2,3% росту.

Белстат таксама ўдакладніў агучаныя раней даныя

пра аўём зневяднага гандлю за студзень — люты 2009 года. Згодна з новымі данымі, аўём зневяднага гандлю за студзень — люты 2009 года скараціўся ў парынні з тым жа перыядам 2008 года на 39,6% (раней: скарачэнне на 38,3%), экспарту — на 47,8% (на 45%), імпарту — на 32,1% (31,8%). Удакладненія даныя па адмойным сальда зневяднага гандлю за студзень — люты 2009 года: 1092,4 мільёна долараў (рост у 11 разоў у парынні са студзенем — лютым 2008 года), а не 815 мільёнаў, як паведамлялася раней.

САКРЭТЫ МАБІЛЬНАГА ТЭЛЕФОНУ

Людзі, блізкія да старшыні савета дырэктарай гандлёвага дома "Ждановічы" Яўгена Шыгалава лічаць, што непрыемнасці ў жыцці вядомага прадпрымальніка пачаліся з-за таго, што ў свой час ён шмат лішняга казаў па сотовым тэлефоне.

Былы старшыня канцэрна "Белнафтахім" **Аляксандр Бароўскі** за два месяцы да свайго арышту стаяў на "раслушцы" ў спецслужбай. Запісы перамоў Бароўскага з некоторымі

ўплывовымі асобамі былі старана прааналізаваны ў судзе.

Нядайна ў Мінскім абласным і Вярхоўным судах звярнулі ўвагу на тое, з кім вёў перамовы па мабільніку былы старшыня Ждановіцкага сельскага савета **Валерый Маскалёў**, якога пазбавілі волі на 4 гады.

Выданне "Тут і цяпер" з дапамогай экспертаў вырашила прааналізаць, ці варта сакрэтніцаць па мабільным тэлефоне?

"ТОЕ, ШТО ВЫ ГАВОРЫЦЕ ПА МАБІЛЬНЫМ, МОЖА БЫЦЬ ВЫКАРЫСТАНА СУПРАЦЬ ВАС"...

Былы следчы, а цяпер праваабаронца і кінаакцёр **Алег Волчак**, кажа, што ўжо многа гадоў па тэлефоне размаўляе толькі пра каханне.

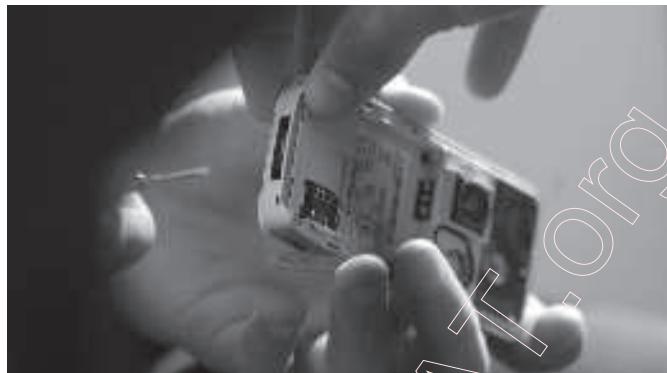
— Мне распавядалі, што нашы спецслужбы маюць тэхніку, якая рэагуе на канкрэтныя слова, прозвішчы, — гаворыць Волчак. — Колькі захоўваецца інфармацыя, знятая з нечага мабільніка, дакладна не вядома. Але за прыкладамі далёка хадзіць не трэба: не так даўно майму сябру, які раней быў суддзёй, а цяпер праста юрист, прадэманстратраві раздрукуюку яго размоў з прадстаўніком адной прыватнай фірмы...

Праслухванне можа быць санкцыянаваным і несанкцыянаваным. Так, адзін з аператараў мабільнай сувязі, які працуе на беларускім рынку, мае не вельмі добрую рэпутацыю ў гэтым сэнсе. Кажуць, што там нярэдка здаюць кліенту специслужбам.

Хто можа стаць ахвярай "раслушкі"? На мой погляд, перш за ўсё нават не палітыкі, а бізнесмены.

Я сам імкнуся размаўляць па мабільніку толькі пра каханне, бытавыя справы. Ніякіх важных рэчаў па тэлефоне ўжо даўно не абміркоўваю. І іншым не раюю. Каб падстрахавацца, лепш дастаць сім-карту з тэлефона.

Не забывайце: ўсё тое, што вы гаворыце па мабільным, можа быць выкарыстана супраць вас саміх.

ЭКСПЕРТЫЗА

ВАЛЕРЫЙ КОСТКА:

"ЯК СУПРАЦОҮНІК КДБ КАЖУ: САКРЭТАЎ НЕ ІСНУЕ Ў ПРЫНЦЫПЕ..."

Падпалкоўнік запасу КДБ Валерый Костка лічыць, што па мабільным тэлефоне можна пра любыя рэчы гаварыць адкрыта.

— Нават калі цябе і праслухоўваюць, то, на мой погляд, няма нікага сэнсу хавацца, — тлумачыць сваю пазіцыю спадар Костка. — Цяпер КДБ ужо не той: калі чалавека адрэзу маглі заўцы-закапаць пасля таго, як ён расказаў не дзе анекдот пра Леніна ці Сталіна. Сёння ў КДБ няма той моцы, што была раней, дый, па вялікім рахунку, гэтая ўстанова зараз займаецца не сваёй справай. А тое, што яны пішуць чужкія тэлефонныя размовы... Ну і няхай пішуць. Калі гаворыш тое, што думаеш, дык чаго баяцца?

— **Ведаю дакладна: у судзе некаторыя з тых, каго ўважліва слухалі, складаюць, што ў свой час вырашалі нейкія пытанні па тэлефоне...**

— Калі парушаеш закон, то ў любым выпадку (хаваішся не хаваішся) гэта высветліцца. А калі ў мяне адкрытая пазіцыя, то навошта думаць, праслухоўваюць мяне ці не? Ну, што могуць зрабіць спецслужбы, калі па Канстытуцыі я маю права на сваю думку і магу яе агучваць? Праўда, тыя, хто мяркую, быццам бы яшчэ існуўць нейкія сакрэты, якія можна захаваць, глубока памыляюцца. Я як супрацоўнік КДБ кажу: сакрэтаў увогуле не існуе. Яны могуць існаваць толькі ў вельмі абмежаванай прасторы, але не надта доўга.

— **Тады, як Вы ставіцеся да людзей, якія падчас перамоў не толькі выключаюць мабільнік, але і разбіраюць яго на дэталькі? Па-вашаму, гэта паранія?**

— Гэта шызафрэнія альбо шпіёнаманія. А з іншага боку... Раз гэтыя людзі так баяцца, зна-

ДАРЭЧЫ

Вядома, што былы дэпутат Палаты прадстаўнікоў Віктар Кучынскі мяняе нумар свайго мабільніка прыкладна раз на месяц. А падчас важных перамоў Віктар Францавіч альбо пакідае свой тэлефон у машыне, альбо разбірае мабільнік на часткі.

ЦІКАВЫ ФАКТ

Калі верыць нашым крыніцам інфармацыі, Служба бяспекі презідэнта Беларусі валодае сучаснай тэхнікай, пры дапамозе якой можна без асаблівых цяжкасцяў высветліць месца знаходжання чалавека, нават калі яго мабільны тэлефон безнадзейна выключаны (пры ўмове, што тэлефон знаходзіцца там жа, дзе і яго ўладальнік).

чыць, ім сапраўды ёсць за што хвалявацца. Я сам, напрыклад, ніколі не адключаю тэлефон. Не парушайце закон, і ўсё будзе нармальная.

— **Як лічыце, ці выпадкова пасаду кіраўніка службы бяспекі адной з кампаній, якая працуе на рынку мабільнай сувязі, займаюць адстаўнія генералы: спачатку генерал Віктар Басалыга, цяпер — былы міністр унутраных спраў Валянцін Агальц?**

— Па-першае, няпэўная пасада, а па-другое, з генераламі заўсёды можна вырашиць любое пытанне. Калі ж прызначыць на гэту пасаду дыльтанта, яму давядзецца тлумачыць нейкія нюансы. І спецслужбы зацікаўлены мець на такіх пасадах людзей, якім доўга не траба тлумачыць, што да чаго.

— **Скажыце, а па якіх прыкметах можна даведацца, што твой мабільнік праслухваецца? Напрыклад, калі 10 разоў на дзень нехта памыляеца нумарам альбо чуюцца дзіўныя гукі ў трубке, альбо тэлефон сам па сабе выключаеца, гэта значыць, што ты на кручку?**

— Я 16 гадоў таму звольніўся з КДБ. За гэты час тэхнічны прагрэс ірвальну наперад. А спрабаваць абагнаць спецслужбы бессэнсоўна. Мы ведаем тывя прыкметы, якія былі 10 гадоў назад. А новая тэхніка пайшла вельмі далёка.

Прывяду яшчэ адзін прыклад: у 2001 годзе палітыкі **Міхаіл Марыніч і Уладзімір Ярмашын** разам гулялі па лесе, і нікога вакол не было. А стэнаграма іх размовы ляжала на tym stale, дзе трэба! Вось і ўвесе адказ на ваша пытанне. І тэлефоны разбіраюць, і сім-карты хаваюць пад нейкія магнітныя палі, а ўсё роўна, калі спецслужбе неабходна атрымаць інфармацыю, яна яе атрымае. Тому не трэба спрабаваць непрафесійна працаўца супраць прафесіяналу. Варта рабіць так, каб у гэтых прафесіяналу не было падстай прыкалу пачаца да цябе.

Мажная шыракаплечая постаць. Упэуненая хада. Валіавы твар і засяроджаны погляд... Ягонае імя дзесяткі разоў згадвалася ў справаздачах беларускіх праваабаронцаў і ў рэпартажах Радыё Свабода. Не дзіва, бо Віктар Дашкевіч не проста плыве супраць цячэння. Ён ці не галоўная знакамітасць Капыля, адзіны апазіцыянер у 10-тысячным горадзе. Ці складана цягам дзесяцігоддзя ў адзіночку змагаца з рэжымам? Аб гэтым капыльскі іншадумца распавёў карэспандэнту "Тут і цяпер".

У жыцці Віктара Дашкевіча ўсё змянілася ў 2001 годзе пасля звольнення з пасады начальніка рамонтна-будаўнічага участка, на якім ён адпрацаўваў ці не ўсё свядомае жыццё. "Тады мянне выкінулі на вуліцу як непатрэбнага. Я задумаўся, да чаго дажыўся, і прыйшоў да высновы, што нешта трэба рабіць, каб змяніць жыццё да лепшага. З выбарчай кампаніі ў мясцовыя саветы 2002-2003 годоў пачаў займацца палітыкай", — распавядае спадар Віктар.

З таго часу ён не пропусціў аніводнай палітычнай кампаніі. Удзельнічаў у выбарах у мясцовыя саветы ў якасці кандыдата ў дэпутаты і незалежнымі назіральнікамі на выбарах у Палату прадстаўнікоў, ствараў ініцыятыўныя групы ў падтрымку дэмакратычных кандыдатаў...

Віктар Дашкевіч кажа, што ладзіць палітычныя кампаніі ў правінцыі надзвычай складана. Па-першае, у 10-тысячным Капылі няма адкрытых апазіцыянероў апрош яго. Адпаведна няма і прадстаўніцтва апазіцыйных партый. Калісці была партыйная ячэйка ПКБ, але яна не прайшла перарэгістрацыю і была змушана далаўчыцца да слуцкай арганізацыі. Па-другое, людзі знаходзяцца пад моцнымі ціскамі мясцовай вертыкалі. "Гэтак у 2004 годзе падчас выбарчай кампаніі ў Палату прадстаўнікоў я стварыў ініцыятыўную групу з 11 чалавек, сам запісаўся 12-м. І ведаеце што? Яна праіснавала ўсяго суткі! Назаўтра чацвёрта сяброву падцікам чыноўнікам вымушаны былі напісаць заявы аб выхадзе з групы, і яе не зарэгістравалі, — распавядае актыўіст.

Падчас леташніх парламенцкіх выбараў 2008 года Віктар

I АДЗІНУ ПОЛІ ВОІН

Калі ўсе астатнія баяца

Дашкевіч спачатку дамогся ўласнай рэгістрацыі назіральнікам, а потым праз прокуратуру здолеў дабіцца перагляду рашэння Капыльскага райвыканкама па фарміраванні участковых камісій. Аднак радаваца прыйшлося нядоўга. Парушаючы Выбарчы кодэкс, выканкам спачатку вывёў са складу камісіі асоб, якія незаконна былі туды ўведзены, а затым сваім рашэннем увёў гэтых жа самых асоб іншым шляхам.

З самымі разнастайнымі пратэстамі ён прайшоў увесе чынавенскі ланцуг — ад дэпутата раённага савета і старшыні сель- і райвыканкама да Карла Маркса, 38. Аднак у краіне, дзе ўлады на свой лад абыходзяцца з законамі, цяжка дамагчыся спрападлівасці.

Яго турбё абсалютна ўсё, і ў перыяды паміж палітычнымі кампаніямі Віктар Дашкевіч імкнецца навесці парадак ці не ва ўсёй сацыяльнай сферы Капыльшчыны. Гэтак аднойчы ён зауважыў, што ў мясцовых крамах прадаецца пратэрмінавая прадукцыя Капыльскага масласырзавода. І гэта прытым, што прадпрыемства паспяхова паставляе прадукты ў Pacio і Minsk. Дашкевіч правёў уласнае расследаванне, устанавіўшы, што на экспарт ідзе прадукцыя якасная, а на мясцовы рынак — ніжэшага гатунку.

Абураны капылец зварнуўся ў гарадскую санэпідслужбу, але "воз и ныне там".

"На пяць і болей гадоў не вырашаюцца элементарныя праблемы ў гандлі, транспарце, ЖКГ. Грунтуючыся на законе "Аб звароце грамадзян", я штурмую іх зваротамі, але спачатку яны адказваюць цынічнымі адліскамі, а потым і зусім адфутбольваюць: маўляў, вы не паведамляеце новых фактаў, і мы перапыняем перапіску", — дзеліцца Дашкевіч. Цяжка нешта змяніць, калі змагаешся супраць сістэмы адзін, а ўсе астатнія маўчаць, уцягнуўшы шыі ў плечы.

Як да ягонай пазіцыі ставяцца іншыя капыльцы? Адны стараюцца чымсьці дапамагчы. Другія саромеюцца, баяца пагаварыць з ім на людзях, каб гэтага, крый Божа, нехта непатрэбны не заўважыў. "Ведаеце, я ж шэсць год узначальваў рамонтна-будаўнічы участак у Капылі, будаваў і рамантаваў жылья дамы, аб'екты сацыяльтбыту і сельскай гаспадаркі. Таму і без сваёй "апазіцыйнасці" я чалавек там даволі вядомы, — гаворыць апазіцыянер. — Характэрна, што людзі з асяроддзя кіраўнікоў, з якімі ў нас заўсёды былі добрыя стасункі, цяпер мяне абыходзяць, бо з райвыканкама "усё бачна...".

Калі раней у яго пыталіся, як апазіцыянер выжывае ў такім маленкім горадзе, Віктар Дашкевіч гаварыў пра "адмысловыя стасункі" з мясцовым чынавенствам. Цяпер жа ён адкрыта заяўляе: "Мянэ аблажылі, як воў-

АСАБІСТАЯ СПРАВА.

Віктар Дашкевіч нарадзіўся ў 1939 годзе ў вёсцы Калодзезнае на Капыльшчыне. Пасля заканчэння сярэдняй школы атрымаў прафесію будаўніка. Служыў у пагранічных сілах, працаўваў у Мінску і адначасова вучыўся ў Мінскім архітэктурна-будаўнічым тэхнікуме. Потым скончыў Беларускі політэхнічны інстытут. Прайшоў шлях ад рабочага да начальніка рамонтна-будаўнічага участка Мінскага рамонтна-будаўнічага трэста ў Капылі. Жанаты. Мае двух сыноў, адзін з якіх працуе настаўнікам, другі — праграмістам на чыгунцы. Пенсіянер. Інвалід II групы па зроку. Сябра Беларускага Хельсінскага камітэта. Чалец аргкамітэта па стварэнні партыі "Беларуская хрысціянская дэмакратыя".

ка! Мне помсіць за тое, што я перашкаджаю ім махляваць на выбарах, патрабую выконваць закон кожны дзень".

У ягонай хаце ў вёсцы Калодзезнае не аднойчы спрабавалі ўчыніць ператрус. Калі ў ягонай машыні разблілі шкло, міліцыя схапіла злачынцу, але адмовілася заводзіць крымінальную справу.

"Цік з боку ўлад узмацняеца. Жонка баіцца за нас. Апошнім часам я стаў больш асцярожным, але апускаючы руки не збіраюся. Калі ніхто нічога не будзе рабіць, мы скочіміся ў бездань", — гаворыць на развітанне Дашкевіч.

ЯЭП ШЧАБЛОУСКИ.

...НАСУПЕРАК САМОЙ ПРЫРОДЗЕ

З цёплым надвор'ем на вёску прыйшла сяўба збожжавых. Разам з ёй на абуджанай зямельцы шмат, як вядома, іншай вельмі важкай працы, звязанай з будучымі ўраджаямі. Як мінімум адна гаспадарка на Магілёўшчыне не звярнула ніякай увагі і ніяк не зрэагавала на агратэхнічныя тэрміны, вытворчыя графікі і гаспадарчыя традыцыі. Бярыце тут, як гаворыцца, вышэй: і на самое вясну, то бок прыроду, ніхто асабліва не звярнуў увагі...

Гэтая гаспадарка — саўгас "Іскра" Бялыніцкага раёна. На дзень нашага візіту сюды на дзвярах саўгаснай канторы, практычна пад самай шыльдай, вісей замок, такім чынам дакладна ілюструючы цяпрашніе становішча саўгаса, дарога да якога (да становішча) пачалася трэх гады таму. Столкі часу "Іскра" знаходзіцца ў стане пераходу пад іншую шыльду — бялыніцкага акцыянернага таварыства "Новая Друць", што месціцца на беразе аднайменнай рачулкі ў 30 км ад "іскравай" цэнтральнай вёсکі Стараселле. Ніхто тут, у вёсцы, не ведае, каму належыць ідэя ліквідацыі іх гаспадаркі (што названа, як ужо сказана, перадачай у іншую гаспадарчу і маёмынскую структуру) і чаму так доўга цягнецца гэтыя працэсы. Менавіта з-за сваёй неверагоднай працягласці працэс нагадвае пакутлівае і маруднае паміранне. Тут, у гаспадарцы, ніякай іскры жыцця не адчуваецца. Тут адчуваецца — у самім паветры, у пустых хатах (бо многія мужыкі, а то і сем'і з'ехалі ў пошуках працы з роднай вёсکі), у адзінкай кон-

най форманцы, што за ўесь дзень адзін раз нетаропка пра-бегла па вёсцы ў невядомым напрамку і з невядомай мэты; у шырокім (хая і незапатрабаваным, бо ніяма каму) асартымен-це алкагольнага пітва ў пустой вясковай краме — пакутлівы і марудны, як на здзек, працэс затухання жыцця і адпаведнай абяякавасці. Сустрэтыя намі на гаспадарчым двары (былым, трэба гаварыць, бо нічога акрамя кінутага ў куту жалеззы, здатнага для выкарыстання толькі ў выглядзе металалому, тут ніяма) былья (?) механізатары звыкла прыйшли на працу, але не атрымалі яе... таксама звыкла. Яны ніяк не моглі нам патлумачыць ні гаспадарчага ці якога іншага эфекту перадачы свайго саўгаса ў іншы, ні сацыяльных выгод з гэтага, ні нават стадыі, на якой знаходзіцца перадача. Цяжка ў гэта паверыць, але выявілася, што з людзьмі тут, у "Іскры", ніхто не раісця аб такай перадачы, ніхто не правёў ніякага агульнага сходу, ніхто не прасціў выказацца на гэты конт, а тым больш прагаласаваць. Перадалі і пепрадалі — вось і ўся гаспадар-

Трактар — мара для многіх сялян-прыватнікаў

ча-сацыяльная рэвалюцыя...

Перадалі ў "Новую Друць" зямлю і тэхніку. А ці перадалі людзей, невядома, бо яны, людзі, не ведаюць, дзе іх працоўныя кніжкі. Яны атрымліваюць нейкі мінімальны заробак у сваёй былой канторы, а большым зараз і не цікавяцца, бо за трэх гады прызвычайліся, што "ніяк будзе", "калі-небудзь, можа, скончыцца", "ніяк уладогодзіцца". Вось у той дзень, як мы былі ў саўгасе, механізатарам (тут іх троє) дасталася ажно 20 літраў саліркі, і яны былі шчаслівыя, бо займелі магчымасць ажывіць хоць на кароткі час свой старэнкі і заслужаны трактар, але ўсё яшчэ працуячы, бо перабраны ўласнымі рукамі не адзін раз. Нікае вытворчое жыццё яшчэ цепліцца на невялікай ферме, дзе ўтрымліваецца крыху менш за 100 голоў. Гэта адбываецца дзякуючы спадару Васілю, мужу загадчыцы фер-

мы спадарыні Валянціны. Ён не аблінае сваёй увагай ферму і каровак і на сваім трактарчыку невядомай маркі штодня падвозіць жывёле корм з сіласнай ямы і ваду з рабчулкі.

Мы папрасілі пракамен-ціраваць убачанае ў "Іскры" яе колішняга дырэктара спадара Рыгора Кастусёва, вядомага ў рэгіёне і краіне палітычнага і грамадскага актыўіста. Ён не адразу, шчыра сказаць, знайшоў нейкі разам і спачувальная, і разгубленая, і асуджаючая слова, якімі толькі можна ацаніць тое незразумелае і неразумнае, што тут цяпер адбываецца пад штодзённыя гучныя запэўнівенні ўлады аб нястомным клопаце пра народ увогуле і пра сельскую гаспадарку ў прыватнасці.

Вясна на двары. Сяўба ўсюды. Аднак не ў гэтай гаспадарцы, якіх і сама прырода — не ўказ.

ГЕНАДЗЬ ВАЙТОВІЧ.

НІКОЛІ НЕ ЗДАВАЙЦЕСЯ!

валідаў — месца, дзе людзі з аблежаваннямі ў здароўі маглі б знаёміцца, ладзіць вечары ды сустрэчы, дапамагаць адно аднаму. Таццяна зацікавілася, далучылася, а з часам стала старшынёй клуба «Міласэрнасць і здароўе», які працуе ўжо чатыры гады.

Там дзесьці 80 чалавек, для якіх ладзяцца сустрэчы з цікавымі людзьмі, вечары і святы — Дзень інваліда, Новы год і г.д. Для чалавека, аблежаванага хваробай, колам сям'і і сценамі кватэр, любы выхад у свет — глыток свежага паветра, ведаў пра новаколле і... саміх сябе.

У жніўні 2008 года актыўісты клуба (пры актыўнай дапамозе спонсараў) разам з Таццянай арганізавалі і правялі фестываль творчасці і спорту «Кропелькі

дабрыні ў моры здароўя».

Дзень-фестываль завяршыўся пасядзелкамі ля вогніща, а праз нейкі час атрымай дыплом ад Беларускага Чырвонага Крыжа як найлепш праведзеная і спланаваная моладзевая акцыя.

На падыходзе новы праект, на гэты раз звязаны ўжо з працаўладкаваннем інвалідаў. Мясцовая падраздзяленне асацыяцыі інвалідаў-калясачнікаў атрымала грант ад Хрысціянскага дэмагратычнага фонду на яго правядзенне. Кірауніком стала Таццяна.

Адначасова з гэтым жанчына ўпершыню з доўгі час атрымала працу, якая аплачваецца, у тэрыторыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва.

ДАР'Я ЛІС, regionby.org

Пакуль умоўна заможныя паспяхова хаваюць свае грошыкі, інвалід з Бабруйска Таццяна Пукала на сваю мізэрную пенсію фактычна ўтрымлівае клуб «Міласэрнасць і здароўе».

У Бабруйску працьвятае больш за 200 тысяч чалавек. У кожнага свая сям'я ды праца, кожны спяшаецца па сваіх спраўах-спраўках. Горад віхурыць. Жыве сваім жыццём. Імкненца наперад. Бяжыць...

Дзяvezець гадоў таму бабруйчанка Таццяна Пукала сур'ёзна захварэла, атрымала другую группу інваліднасці, але вырашила ў сваіх немачах-проблемах не замыкацца, а дапамагаць тым, каму ў жыцці прыходзіцца яшчэ цяжэ. Адна справа — прыйсці да пэўных рашэнняў, іншая — канкрэтнае іх ажыццяўленне.

Так атрымалася, што мясцовыя грамадскія актыўісты ў той час якраз стваралі своеасаблівы клуб па інтарэсах для ін-

ТВІТЭРНАЯ РЭВАЛЮЦЫЯ

Падзеі ў Малдове — інфармацыйны прарыў у будучыню?

Калі мітрапаліт Філарэт прапанаваў умацоўваць мараль у інтэрнэце з дапамогай кітайскага досведу, ён, напэўна, не ўяўляў, пра што ідзе гаворка. Нездарма нават Руская Праваслаўная Царква не падтрымала гэтую ініцыятыву. (У Кітаі, між іншым, дзяржава блакіруе і хрысціянскія сайты.)

Калі ў парламент Францыі быў унесены законапраект аб пакаранні інтэрнэт-піратоў (тых, хто бясплатна пампует адтуль, напрыклад, музыку), аўтары праекта не чакалі, што з 577 дэпутатаў на пасяджэнні будуть прысутнічаць 40. І што яны — прадстаўнікі левых і цэнтралістов — прагаласуюць супраць паправак.

Калі ў Кішынёве пасля выбараў у парламент началіся масавыя пратэсты молодзі, улады Малдовы яўна не ўяўлялі, што такое "мікроблогінг" і якую ролю ў сучасным грамадстве адыгрываюць так званыя сацыяльныя сеткі.

Некаторыя парадкоўвалі гэтую падзею з "цюльпанавай рэвалюцыяй" у Кіргызстане, для якой былі характэрны стыхійнасць і непрадказальнасць. Аднак многія заходнія назіральнікі адзначаюць, што маладзь на вуліцах Кішынёва з'явілася дзякуючы паведамленням у інтэрнэт-сетках, таіх як Facebook і Twitter.

Як зазначыў галоўны ініцыятар праекта і рэжысёр фільма Алег Корбан, гэты фільм прысвечаны маладзеваму дэмакратычнаму руху. А дакладней пяці найбуйнейшым маладзевым арганізацыям, якія змагаюцца з дыктатурай і страхам у Беларусі.

Плошча хвалюеца – раз...

Гэтыя сеткі дазваляюць карыстальнікам аператыўна дзяліцца інфармацыяй аб усім праз паведамленні даўжынёй не больш за 140 знакаў. Гэта і ёсьць мікроблогінг (ад слова "блог").

Заходняя прэса нават ахрысціла падзею ў Малдове "рэвалюцыяй Твітэра". Напрыклад, брытанская газета Independent піша, што б красавіка ў сістэме Twitter побач з паведамленнямі пра поп-зо-

рак і іншую лухту з'явіўся запіс «#pmam». Гэта скарат ад назвы Piata Marii Adunari Nationale (плошча Вялікага нацыянальнага сходу ў Кішынёве), якая стала эпіцэнтрам студэнцкіх пратэстаў.

У твітэры штохвіліна з'яўляліся новыя паведамлен-

ні на англійскай і румынскай мовах, аўтары якіх інфармавалі адзін аднаго пра развіццё падзеі у розных рэгіёнах краіны.

"На поўначы Малдовы адключылі тэлебачанне, але ў нас ёсьць усёмагутны інтэрнэт! Давайце выкарыстоўваць яго і мірна стасавацца ў барацьбе за свабоду!" — прыводзіць заклік аднаго з блогераў Independent.

Некаторыя блогеры за-

клікалі да змены ўлады. Але многія ў сваіх "твітах" засцерагалі супраць гвалту і выказвалі апасенні, што яго праявы маглі быць справакаваны ўладамі. Вядомая малдаўская журналістка, лідэрка адной з моладзевых груповак Наталля Марап змясціла ў сваім блогу заяву з асуджэннем гвалту. Паводле яе слоў, пратэсты ў сетцы пад лозунгам "Я не камуніст" рассылаліся праз інтэрнэт, Facebook, блогі, SMS і электронную пошту.

Пракуратура абвінаваціла актыўістаў апазіцыі, у тым ліку і Марап, у "спробе дзяржаўнага перавароту" і нават паведаміла пра арышт журналісткі. Аднак пазней пракуратура сама аберглі гэтае паведамленне. Такім чынам, абвінавачанні журналістцы не былі прад'яўлены.

У Беларусі, паводле апошніх звестак, інтэрнэтам карыстаюцца каля 60% насельніцтва. Так што, магчыма, у будучым і нас чакае "твітэрная рэвалюцыя". Калі, зразумела, улады не скарыстаюцца драконіскімі кітайскімі метадамі. Але гэта стала б для краіны вяртаннем у пазамінулае стагоддзе.

МАКСІМ ПЕШКА

арганізацыі і іх лідэраў да беларускіх студэнтаў, навучэнцаў, нефармальнай моладзі.

Групы валанцёраў началі раздаваць дыскаў з фільмамі ва ўніверсітэтах, інтэрнатах. Да распаўсюдзу далучацца таксама кватэрнія прыватныя сеткі.

ПАВЕЛ САВІН, regionby.org

ПРАВА ВЫБІРАЦЬ

Галоўны выдавец газеты «Партызанская» нядаўна прэзентаваў сваю першую кінастужку пад назвай «Права выбіраць».

У цэнтры ўвагі — маладыя людзі, якія ўжо зрабілі ў сваім жыцці выбор на карысць барацьбы за праўду, справядлівас-

ть і законнасць у краіне.

Мэтай стужкі сталася задача данесці інфармацыю пра маладзевыя дэмакратычныя

КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ ЧЫТАЦЬ НАШУ ГАЗЕТУ Ў ІНТЕРНЭЦЕ І Ў PDF-ВЕРСII,
ЗАХОДЗЬЦЕ НА САЙТ WWW.SVABODABY.NET.

КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ АТРЫМЛІВАЦЬ PDF-ВЕРСIU ГАЗЕТЫ,
ПАВЕДАМЦЕ НАМ НА E-MAIL info@svabodaby.net ВАШ ЭЛЕКТРОННЫ АДРАС.

Заснавальнік ТАА "Тут і цяпер"

Галоўны рэдактор А. Уласаў (email: info@svabodaby.net)

Адрас г. Мінск, вул. Касцюшкі, 18

Падпісаны ў друку 21:45 15.04.09

Тыраж 299 экзэмпляраў